

Telerau ac Amodau Grant: Sefydliadau Addysg Uwch

2026/27

Cynnwys

Cyflwyniad	4
Cymhwyso'r ddogfen hon.....	5
Cyfrifoldebau Medr.....	6
Talu cyllid yn unol â'r ddeddfwriaeth	6
Trefniadau ar gyfer talu cyllid	6
Diogelu cyllid cyhoeddus	6
Gallu Archwilwyr i fynd at wybodaeth.....	6
Hawl i atal taliadau cyllid	7
Cyfrifoldebau'r sefydliad tuag atom ni a'i fyfyrwyr	7
Cyfrifoldeb y corff llywodraethu dros gydymffurfio â'r ddogfen hon	7
Stiwardiaeth briodol dros gyllid cyhoeddus	7
Llywodraethu	7
Rôl a chyfrifoldebau'r swyddog atebol.....	7
Absenoldeb neu ddiswyddo swyddog atebol.....	8
Cyfrifoldeb dros adrodd ar ddigwyddiadau arwyddocaol	8
Cyfrifoldeb y corff llywodraethu i sicrhau gwerth am arian.....	8
Cyfrifoldeb i ddarparu gwybodaeth gywir ac amserol i Medr	8
Cyfrifoldeb i ddarparu data i Medr ar gais	9
Archwilio data	9
Hysbysu am newidiadau i rolau uwch	10
Sicrhau darpariaeth addysg o ansawdd uchel.....	10
Monitro cwynion.....	11
Cydymffurfio â Chondordatiau Ymchwil ac Arloesi.....	11
Cydymffurfio â deddfwriaeth y DU sy'n berthnasol i gyllid Medr	11
Tâl cydnabyddiaeth.....	11
Defnydd priodol o gyllid cyhoeddus.....	12
Amgylchiadau lle byddai angen ad-dalu cyllid cyhoeddus.....	13
Gofyniad i danysgrifio i gyrff eraill	13
Rheoli'r ystâd a gwerth y trysorlys yn ddoeth	13
Paratoi datganiadau ariannol ac archwilio allanol.....	13
Hawl mynediad Medr ar gyfer ymchwiliadau	14
Ymgysylltu â darparwyr a'u cefnogi, a chatau diogelu.....	14
Camau diogelu.....	14
Materion eraill	15
Diwygiadau i'r ddogfen hon.....	15

Dehongli datganiadau yn y ddogfen hon	15
Llofnod y Swyddog Atebol	16
Llofnod Cadeirydd y Corff Llywodraethu	16
Atodiad A: Geirfa.....	17

Cyflwyniad

1. Mae'r ddogfen hon yn nodi telerau ac amodau grant y Comisiwn Addysg Drydyddol (Medr), sydd ar gael gan Lywodraeth Cymru at ddibenion darparu addysg a chynnal ymchwil, a darparu cyfleusterau ac ymgymryd ag unrhyw weithgareddau eraill at ddibenion addysg ac ymchwil, neu'n gysylltiedig â hynny, ar gyfer y cyfnod o 1 Awst 2026 hyd 31 Gorffennaf 2027.
2. Mae'r ddogfen hon yn cofnodi'r cytundeb rhwng y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil (Medr) a/ac **enw'r sefydliad** sy'n derbyn y cyllid hwn, fel y nodir yn y cylchlythyr Dyraniadau Cyllid blyneddol a dyraniadau cyllid eraill a wneir o dro i dro.
3. Mae'r ddogfen hon yn disodli'r Memorandwm Sicrwydd ac Atebolrwydd ([W15/32HE](#)), a ddisodlodd y Memorandwm Ariannol Diwygiedig a Chod Ymarfer Archwilio (W08/36HE) yn flaenorol.
4. Rhaid i'r sefydliad gynnal trefniadau llywodraethu, rheoli risg, rheolaeth fewnol a rheoli ariannol priodol er mwyn sicrhau stiwardiaeth briodol o gyllid cyhoeddus. Wrth fodloni'r gofyniad hwn, rhaid i'r darparwr gydymffurfio â'r rhwymedigaethau rheoleiddiol sy'n berthnasol.
5. Mae'r ddogfen hon yn gweithredu ochr yn ochr â [Fframwaith Rheoleiddio](#) Medr. Mae'r sefydliad yn Ddarparwr Cofrestredig (h.y. darparwr Addysg Uwch sydd wedi'i dderbyn ar gofrestr addysg uwch Medr ac felly mae'r sefydliad yn ddarostyngedig i'r amodau a nodir yn y Fframwaith Rheoleiddio fel amodau cofrestru). Mae'r Fframwaith Rheoleiddio yn disodli'r Cod Rheolaeth Ariannol o 1 Awst 2026 ymlaen. Rhaid i'r sefydliad gydymffurfio â'r amodau yn y Fframwaith Rheoleiddio a nodir yn y paragraffau isod fel amodau ariannu i'r graddau y maent yn gydnaws â therfynau'r pwerau ariannu dan Ddeddf 1992. Mae hyn yn cynnwys Amodau Cofrestru Parhaus yn gysylltiedig â [Cynaliadwyedd Ariannol](#) a [Llywodraethu a Rheoli \(gan gynnwys Rheoli Ariannol\)](#).
6. Rydym wedi ystyried nifer o egwyddorion arweiniol wrth baratoi'r ddogfen hon. Dyma'r egwyddorion:
 - a. Yr angen i gynnal hyder rhanddeiliaid yn y sector addysg uwch
 - b. Diogelu buddiannau'r myfyriwr;
 - c. Lleihau'r baich rheoleiddiol a chael gwared ar ddyblygu;
 - d. Cydnabod ymreolaeth sefydliadau;
 - e. Atebolrwydd rhesymol a chymesur; a
 - f. Mabwysiadu dull sy'n gyson â chyrff cyllido AU eraill y DU, lle bo hynny'n bosibl (er enghraifft, o ran gofynion ariannol ac ystyried buddiannau'r myfyriwr), fel bod yr amgylchedd rheoleiddio yng Nghymru yn cefnogi gallu sefydliadau yng Nghymru i weithredu'n gystadleuol ledled Cymru, y Deyrnas Unedig ac yn rhyngwladol.
7. Mae diffiniadau o'r termau a ddefnyddir yn y ddogfen hon i'w gweld yn '**Atodiad A: Geirfa**'.

Cymhwyso'r ddogfen hon

8. Nid yw'r ddogfen hon yn diystyru gofynion siarter y sefydliad, statudau (neu ddogfennau cyfwerth) na'r gyfraith yn ymwneud â statws elusennol sefydliad, ond bwriedir iddi eu hategu a'u hatgyfnerthu. Nid fydd unrhyw beth yn y telerau ac amodau hyn yn ei gwneud yn ofynnol i'r sefydliad weithredu mewn modd a fyddai'n achosi iddo golli ei statws elusennol neu a fyddai'n anghyson â'i siarter a'i statudau.
9. Pan fyddwn yn defnyddio'r term 'rhaid', mae hyn yn nodi gofyniad cyfreithiol neu amod cyllid penodol dan y ddogfen hon. Rhaid i'r sefydliad gydymffurfio â'r gofynion hyn a gallai methu gwneud hynny beri i Medr adennill cyllid a/neu roi'r gorau i'w ddarparu dan delerau'r ddogfen hon. Rydym yn defnyddio 'dylai' ar gyfer eitemau rydym yn eu hystyried yn arfer da sylfaenol, ond nad oes unrhyw ddeddfwriaeth benodol ar eu cyfer neu lle nad ydym yn gosod amod yn gysylltiedig â chyllid dan y ddogfen hon. Fodd bynnag, byddwn yn ystyried i ba raddau y mae'r sefydliad wedi mabwysiadu'r darpariaethau 'dylai' (neu drefniadau amgen sydd yr un mor gadarn) wrth asesu risg sefydliad.
10. O bryd i'w gilydd, efallai y byddwn, mewn canllawiau dilynol, yn atodi gofynion gorfodol ychwanegol i amodau'r cyllid, ar ôl cynnal ymgynghoriad priodol â'r sector.
11. Daw'r ddogfen hon i rym o 1 Awst 2026 ac mae'n cwmpasu'r cyfnod o 1 Awst 2026 hyd 31 Gorffennaf 2026.

Cyfrifoldebau Medr

Talu cyllid yn unol â'r ddeddfwriaeth

12. Gwneir taliadau i'r sefydliad gan Medr i gefnogi gweithgareddau a bennir yn adran 65(2) Deddf Addysg Bellach ac Uwch 1992.
13. Bydd taliadau'n ddarostyngedig i ddarpariaethau Deddf 1992, yr amodau a nodir yn y ddogfen hon, a'r telerau ac amodau y gall Medr eu rhagnodi o bryd i'w gilydd yn unol â Deddf 1992, ac ar ôl cynnal yr ymgynghoriad sy'n ofynnol dan adran 66(1) y Ddeddf. Yn unol ag adran 65(3) Deddf 1992, telir cyllid yn ddarostyngedig i'r telerau ac amodau y gallai Medr eu gosod, gan gynnwys y rhai a nodir yn y ddogfen hon. Fodd bynnag, yn unol ag adran 65(4) Deddf 1992, ni fydd y telerau ac amodau hyn yn berthnasol i ddefnydd y sefydliad o unrhyw gyllid nad yw wedi'i ddarparu gan Medr.
14. Yn unol ag adran 66(2) Deddf 1992, nid yw Medr yn dymuno atal y sefydliad rhag cynnal na datblygu ei gyllid o ffynonellau ar wahân i Medr.

Trefniadau ar gyfer talu cyllid

15. Bydd Medr yn gwneud taliadau o'r holl gyllid addysgu a chyllid ymchwil i'r sefydliad yn erbyn proffil o daliadau. Cyfathrebwyd y proffil hwn i'r Is-ganghellor/Pennaeth a'r Cyfarwyddwr Cyllid ym mis Ebrill 2026.
16. Caiff cyllid ei ddarparu mewn dau gam: bydd 60% yn cael ei anfon at y sefydliad ym mis Awst 2026, a bydd y sefydliad yn cael y 40% sy'n weddill ym mis Ebrill 2027.

Diogelu cyllid cyhoeddus

17. Mae Prif Weithredwr Medr wedi'i benodi'n Swyddog Cyfrifyddu. Fel y cyfryw, mae'n gyfrifol ac yn atebol i Lywodraeth Cymru am sicrhau bod y cyllid a geir gan Lywodraeth Cymru yn cael ei ddefnyddio at y dibenion y cafodd ei roi ar eu cyfer ac mewn ffyrdd sy'n cydymffurfio â'r amodau cysylltiedig. Mae'r Prif Weithredwr hefyd yn gyfrifol am hyrwyddo gwerth da am arian trwy grantiau a delir i'r sefydliad a chanllawiau cysylltiedig.
18. Mae'r holl gyllid a ddarperir gan Medr ar gael yn amodol ar wario'r cyllid hwnnw i'r dibenion y caiff ei roi ar eu cyfer.
19. Rhaid i'r Prif Weithredwr fodloni ei hun fod gan gorff llywodraethu (neu gorff cyfwerth) y sefydliad drefniadau priodol ar gyfer rheolaeth fewnol (gan gynnwys rheoli ariannol, rheoli risg a chyfrifyddu), a bod cyllid Medr yn cael ei ddefnyddio i'r dibenion y cafodd ei roi ar eu cyfer.

Gallu Archwilydd i fynd at wybodaeth

20. Archwilydd Cyffredinol Cymru, sef pennaeth Archwilio Cymru, yw archwilydd allanol Llywodraeth Cymru a Medr. Mae gan Archwilydd Cyffredinol Cymru hawl i archwilio

cyfrifon unrhyw sefydliad sy'n cael grant gan Medr neu gyllid gan Lywodraeth Cymru ac i gynnal ymchwiliadau gwerth am arian.

Hawl i atal taliadau cyllid

21. Yn ei rôl fel Swyddog Cyfrifyddu, gallai Prif Weithredwr Medr atal taliadau grant, naill ai'n gyfan gwbl neu'n rhannol a naill ai'n barhaol neu dros dro, os yw o'r farn ei bod hi'n briodol ac yn rhesymol gwneud hynny er mwyn diogelu cyllid cyhoeddus.
22. Yn ei rôl fel Swyddog Cyfrifyddu, bydd Prif Weithredwr Medr yn rhoi gwybod i gorff llywodraethu'r sefydliad (neu gorff cyfwerth) ac/neu ei bwyllgor archwilio os oes ganddo bryderon difrifol am faterion ariannol, system rheolaeth fewnol neu reoli risg y sefydliad.

Cyfrifoldebau'r sefydliad tuag atom ni a'i fyfyrwyr

Cyfrifoldeb y corff llywodraethu dros gydymffurfio â'r ddogfen hon

23. Corff llywodraethu'r sefydliad sy'n gyfrifol am sicrhau bod y sefydliad yn cydymffurfio â'r Telerau ac Amodau Grant a chanllawiau cysylltiedig.

Stiwardiaeth briodol dros gyllid cyhoeddus

24. Mae corff llywodraethu'r sefydliad yn gyfrifol am sicrhau mai dim ond yn unol â Deddf 1992, y telerau hyn ac unrhyw amodau eraill y gall Medr eu rhagnodi o bryd i'w gilydd, y gellir defnyddio cyllid gan Medr.
25. Rhaid i'r corff llywodraethu arfer ei ddoethineb yn rhesymol wrth ddefnyddio cyllid cyhoeddus ac ystyried unrhyw ganllawiau perthnasol ar atebolrwydd neu briodoldeb sy'n cael eu cyhoeddi o bryd i'w gilydd gan Medr, Archwilio Cymru neu Bwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus Senedd Cymru.

Llywodraethu

26. Rhaid i'r sefydliad gydymffurfio â'r gofynion yn ymwneud â llywodraethu sy'n cael eu nodi yn yr Amod Cofrestru Parhaus yn gysylltiedig â Llywodraethu a Rheoli (gan gynnwys Rheoli Ariannol) yn y Fframwaith Rheoleiddio.
27. Dylid tynnu sylw Cadeirydd y corff llywodraethu at faterion arwyddocaol sy'n ymwneud ag annibyniaeth neu wrthdaro.

Rôl a chyfrifoldebau'r swyddog atebol

28. Pennaeth sefydliad sy'n bennaf gyfrifol am arwain materion academiaidd a rheolaeth weithredol y sefydliad.
29. Rhaid i'r corff llywodraethu enwi unigolyn (pennaeth y sefydliad, fel arfer, ond nid o reidrwydd) yn 'swyddog atebol' i gynorthwyo a galluogi'r corff llywodraethu i gyflawni ei gyfrifoldebau wrth adrodd i Medr.

30. Efallai y bydd yn ofynnol i'r swyddog atebol ymddangos gerbron Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus Senedd Cymru, ochr yn ochr â Phrif Weithredwr Medr, ar faterion yn ymwneud â grantiau i'r sefydliad.
31. Rhaid i'r swyddog atebol roi gwybod i'r corff llywodraethu ar unwaith os ymddengys i'r swyddog atebol, ar unrhyw adeg, fod unrhyw gamau neu bolisi sy'n cael eu hystyried gan y corff llywodraethu yn anghydnaws â thelerau'r ddogfen hon. Os bydd y corff llywodraethu'n penderfynu bwrw ymlaen serch hynny, rhaid i'r swyddog atebol roi gwybod i Brif Weithredwr Medr yn ysgrifenedig ar unwaith.

Absenoldeb neu ddiswyddo swyddog atebol

32. Os yw Prif Weithredwr Medr o'r farn bod tystiolaeth o fethiant difrifol yn gysylltiedig â goruchwyllo a rheoli cyllid cyhoeddus, bydd yn codi hynny, fel y bo'n briodol, â'r swyddog atebol dan sylw a/neu gadeirydd y corff llywodraethu; yn darparu'r dystiolaeth berthnasol; ac yn gofyn am ymateb ac yn ei ystyried.

Cyfrifoldeb dros adrodd ar ddigwyddiadau arwyddocaol

33. Rhaid i swyddog atebol y sefydliad roi gwybod i Medr am unrhyw ddigwyddiadau difrifol a digwyddiadau hysbysadwy yn ymwneud â materion a gwmpesir gan y telerau ac amodau hyn, gan gynnwys twyll neu afreoleidd-dra ariannol, fel y nodir yn Fframwaith Rheoleiddio Medr. Pan fydd materion tebyg yn dod o fewn cwmipas cyfreithiol y telerau ac amodau hyn, mae hysbysu'n amod ar gyfer cyllid.
34. Os bydd mater neu wendid wedi'i nodi, neu'n cael ei ymchwilio iddo gan gyllidwr neu reoleiddiwr heblaw Medr, rhaid i'r swyddog atebol roi gwybod i ni am hynny.

Cyfrifoldeb y corff llywodraethu i sicrhau gwerth am arian

35. Mae'r corff llywodraethu yn gyfrifol am ddarparu gwerth am arian o gyllid cyhoeddus. Rhaid iddo barhau i adolygu ei drefniadau ar gyfer rheoli'r holl adnoddau sydd dan ei reolaeth, gan ystyried canllawiau arfer da sy'n cael eu cyhoeddi o bryd i'w gilydd gan Medr, Archwilydd Cyffredinol Cymru neu Bwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus Senedd Cymru.

Cyfrifoldeb i ddarparu gwybodaeth gywir ac amserol i Medr

36. Rhaid i'r sefydliad ddarparu i Medr, neu asiantau sy'n gweithredu ar ei ran, unrhyw wybodaeth sydd ei hangen ar Medr i arfer ei swyddogaethau dan Ddeddf Addysg Bellach ac Uwch 1992 a Deddf Addysg Uwch (Cymru) 2015.
37. Rhaid i'r sefydliad sicrhau y gall Medr fynd at ei holl lyfrau, cofnodion, gwybodaeth, systemau ac asedau. Gall Medr ei gwneud yn ofynnol i unrhyw swyddog roi unrhyw esboniad y mae'n ystyried ei fod yn angenrheidiol i gyflawni ei gyfrifoldebau. Bydd llyfrau a chofnodion y sefydliad hefyd ar gael i'w harchwilio gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.
38. Os caiff grant ei ordalu i'r sefydliad o ganlyniad i Medr yn defnyddio data amcangyfrifedig, mae gan Medr yr hawl i adennill unrhyw ordaliad, ynghyd â llog, yn

unol â pharagraffau 76 i 80 isod.

39. Gofynnir i'r sefydliad ddarparu data y mae wedi'i gasglu i Medr neu gyrff eraill sy'n gweithredu ar ran Medr. Ar hyn o bryd, mae'r Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA) yn gweithredu fel asiant ar gyfer y sefydliad a Medr wrth gasglu gwybodaeth sy'n ofynnol gan Medr a throsglwyddo'r wybodaeth honno i Medr a/neu Lywodraeth Cymru ar ran Medr. Mae'r data hwn yn cynnwys manylion personol ar gyfer myfyrwyr a/neu staff. Er mwyn sicrhau y gall y sefydliad a Medr gyflawni eu dyletswyddau dan Ddeddf Diogelu Data 2018 a'r Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data (GDPR) (EU 2016/649), rhaid i'r sefydliad fodloni ei hun, wrth gasglu data, bod myfyrwyr a/neu staff yn ymwybodol bod data'n cael ei gasglu i'r dibenion hyn. Rhaid i'r sefydliad roi gwybod i fyfyrwyr a staff y bydd eu data personol yn cael ei gyflwyno i HESA a rhaid iddo sicrhau bod hysbysiadau casglu HESA ar gael i bob testun data perthnasol. Bydd y sefydliad yn cydweithredu â Medr, fel y bo angen yn rhesymol i sicrhau bod Medr, neu unrhyw asiantau eraill sy'n gweithredu ar ran Medr, yn gallu cydymffurfio â Deddf Diogelu Data 2018 o ran prosesu gwybodaeth sy'n cael ei gyflenwi gan y sefydliad.

Cyfrifoldeb i ddarparu data i Medr ar gais

40. Rhaid i'r sefydliad ddarparu gwybodaeth ddibynadwy a chywir i Medr, HESA neu sefydliadau eraill fel sy'n ofynnol gan Medr, am y myfyrwyr sydd wedi ymrestru â'r sefydliad a'r gwerthoedd credyd sy'n gysylltiedig â'r myfyrwyr hynny, ynghyd ag unrhyw ddata arall sy'n ofynnol, boed hynny i gyfrifo cyllid neu i ddibenion adrodd a dadansoddi eraill.
41. Mae'r data a ddarperir gan y sefydliad ac a ddefnyddir at ddibenion ariannu gan Medr yn destun gwiriadau dilysu. Mae'r diffiniadau a ddefnyddir ar y ffurflenni data wedi'u nodi yn arolygon Ystadegau Cynnar Myfyrwyr Addysg Uwch (HESES) Medr a Monitro Diwedd Blwyddyn (EYM) Ymrestriadau Addysg Uwch Medr, ynghyd â llawlyfrau cofnodion HESA.
42. Mae gan Medr yr hawl i ddefnyddio ei amcangyfrifon ei hun o ymrestriadau myfyrwyr, gwerthoedd credyd cysylltiedig ac unrhyw ddata arall ar gyfer y sefydliad os nad yw'n dychwelyd data i Medr, HESA neu sefydliadau eraill mewn pryd, neu lle ystyrir nad yw data o ansawdd digonol.
43. Rhaid i'r sefydliad gydymffurfio â'r [Cod Ymarfer](#) ar gyfer casglu data addysg uwch a rhoi gwybod i Medr am unrhyw achos o dorri'r Cod. Rhaid i'r sefydliad gadarnhau ei fod yn cydymffurfio â'r Cod yn rhan o'r datganiad sicrwydd blynyddol.

Archwilio data

44. Gall yr holl ddata a ddefnyddir mewn cyfrifiadau cyllido fod yn destun archwilio data allanol. Gallai data arall a ddefnyddir gan Medr at ddibenion monitro neu ddadansoddi hefyd gael ei gynnwys yng nghwmpas archwiliad allanol. Yn ogystal â'r addasiadau a ddisgrifir ym mharagraffau 50 i 53 uchod ar gyfer addysgu sy'n seiliedig ar gredydau, gellir addasu'r cyllid yn sgil gwallau neu hepgoriadau a ganfuwyd yn ystod archwiliad os yw'r rhain wedi arwain at sefydliad yn cael dyraniad cyllid uwch nag y dylai fod wedi'i gael. Os yw'r addasiad yn llai na £50,000, bydd Medr yn arfer ei ddoethineb, ar sail amgylchiadau canfyddiadau'r archwiliad, i

benderfynu a ddylid cymhwyso'r addasiad ai peidio. Os yw'r addasiad yn fwy na £50,000, caiff ei gymhwyso'n llawn.

Hysbysu am newidiadau i rolau uwch

45. Rhaid i'r swyddog atebol ein hysbysu am newidiadau i'r corff llywodraethu a rolau uwch, fel y nodir yn Fframwaith Rheoleiddio Medr. Caiff aelod o'r uwch dîm gweithredol ei ddiffinio yn unol â diffiniad FRS 102 ar gyfer 'personél rheoli allweddol'; hynny yw, "y bobl hynny sydd ag awdurdod a chyfrifoldeb dros gynllunio, cyfarwyddo a rheoli gweithgareddau'r endid, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, gan gynnwys unrhyw gyfarwyddwr (boed yn weithredol neu fel arall) yr endid hwnnw". Mae hyn yn gyson â'r dull y mae'n ofynnol i'r sefydliad ei fabwysiadu wrth nodi eu huwch dîm gweithredol ar gyfer datganiadau ariannol dan [Statement of recommended practice: accounting for further and higher education](#).

Sicrhau darpariaeth addysg o ansawdd da

46. Rhaid i'r sefydliad gydymffurfio â'r amod ar gyfer ansawdd a gwelliant parhaus Medr, a nodwyd gan Medr yn y Fframwaith Rheoleiddio, yn unol â Deddf Addysg Drydyddol ac Ymchwil (Cymru) 2022. Mae cydymffurfiaeth yn cynnwys ystyried y Fframwaith Ansawdd.
47. Mae'n ofynnol i'r sefydliad gyhoeddi Siarter Myfyrwyr a Chytundeb Perthynas, y dylid eu hadolygu'n flynyddol mewn partneriaeth ag Undeb y Myfyrwyr.
48. Mae gan Medr gyfrifoldeb statudol i sicrhau y caiff ansawdd addysg a ddarperir yng Nghymru ei asesu gan, neu ar ran, pob Darparwr Cofrestredig. Rydym yn arfer y ddyletswydd hon yn rhannol trwy gomisiynu adolygiadau sicrhau ansawdd allanol rheolaidd gan yr Asiantaeth Sicrhau Ansawdd, gan gydymffurfio â gofynion Safonau a Chanllawiau Ewropeaidd ar gyfer yr adolygiadau hyn.
49. Gallai ystod o ffactorau beri risg y daw ansawdd addysg yn annigonol. Felly, rydym yn monitro ystod o ddangosyddion trwy gydol y flwyddyn i lunio ein barn ynghylch a yw'n debygol y daw ansawdd addysg yn annigonol. Gallai'r broses hon lywio adolygiadau sicrhau ansawdd allanol a byddai'n cael ei llywio gan adolygiadau tebyg. Mae ein gweithdrefnau ar gyfer asesu ansawdd addysg yn amlinellu sut y byddwn yn pennu'r risg y bydd darpariaeth yn dod yn annigonol, neu'n debygol o ddod yn annigonol. Fel y nodir uchod, rhaid trin achosion sy'n rhoi rheswm i gredu bod ansawdd darpariaeth yn annigonol neu'n debygol o ddod yn annigonol, fel digwyddiadau hysbysadwy.
50. Mae gan Medr fuddiant rheoleiddiol clir i sicrhau bod y sefydliad sy'n cael cyllid cyhoeddus yn darparu gwerth am arian ac yn defnyddio'r cyllid hwnnw mewn modd cyfrifol, fel y disgrifir yn y ddogfen hon. Mewn achosion lle mae'r ansawdd yn annigonol a lle'r ydym hefyd wedi nodi bod ansawdd yn debygol o ddod yn annigonol, byddwn yn disgwyl i'r sefydliad gymryd camau unioni digonol i fynd i'r afael â'r problemau. Cyn rhoi ymyrraeth statudol ar waith, byddwn yn cysylltu â'r sefydliad yn anffurfiol neu'n ffurfiol. Gallai Medr hefyd gymryd camau drwy ei bŵer rheoleiddio dan Ddeddf Addysg Drydyddol ac Ymchwil (Cymru) 2022.

Monitro cwynion

51. Rhaid i'r sefydliad gydymffurfio â'r amod yn gysylltiedig â Gweithdrefnau Cwynion, a nodir gan Medr yn y Fframwaith Rheoleiddio ac yn unol â Deddf Addysg Drydyddol ac Ymchwil (Cymru) 2022. Rhaid darparu adroddiad cwynion i gyrff llywodraethu o leiaf bob blwyddyn, sy'n rhoi sicrwydd i'r corff llywodraethu bod cwynion yn cael eu trin yn briodol.

Cydymffurfio â Chondordatiau Ymchwil ac Arloesi

52. Mae Medr yn un o lofnodwyr y Concordat i Gefnogi Uniondeb Ymchwil, ynghyd ag Universities UK, y tri chorff arall sy'n cyllido addysg uwch yn y DU, Ymchwil ac Arloesi y DU, yr Athrofa Genedlaethol ar gyfer Ymchwil lechyd a Wellcome Trust. Rydym yn disgwyl i bob prifysgol yng Nghymru gydymffurfio â thelerau'r Concordat. Gofynnir i'r sefydliad gadarnhau ei fod yn cydymffurfio â'r Concordat yn y Datganiadau Sicrwydd Blynyddol.
53. Bydd Medr yn ei gwneud yn ofynnol i brifysgolion yng Nghymru: ddarparu copi o'u polisïau ar adolygu a chymeradwyo moesegol a dulliau ar gyfer adrodd am honiadau o gamymddwyn; cyfeirio at yr ardal o wefan y brifysgol lle ceir gwybodaeth am uniondeb ymchwil; darparu gwybodaeth am ymchwiliadau i gamymddwyn mewn ymchwil i gyllidwyr ymchwil ac i gyrff proffesiynol a/neu statudol, fel sy'n ofynnol gan eu hamodau grant a rhwymedigaethau cyfreithiol, proffesiynol a statudol eraill.
54. Medr yw un o lofnodwyr y Concordat i Gefnogi Datblygiad Gyrfa Ymchwilwyr. Mae hefyd yn aelod o Grŵp Strategaeth y Concordat (GSC), sy'n cynnwys cynrychiolwyr o gyrff ariannu, sefydliadau addysg uwch, a sefydliadau a chymdeithasau eraill y tu mewn a'r tu allan i addysg uwch. Mae GSC yn gyfrifol am hybu a gweithredu egwyddorion y Concordat Datblygu Ymchwilwyr ledled y DU. Ein disgwyliad pendant yw y dylai pob sefydliad addysg uwch yng Nghymru lofnodi'r Concordat a mabwysiadu ei egwyddorion, ei safonau a'i arfer da. Gofynnir i'r sefydliad gadarnhau ei statws fel lofnodwr a manylion am sut mae'n bodloni ei gyfrifoldebau fel lofnodwr, a'i resymau dros beidio â llofnodi'r Concordat os nad yw'n lofnodwr, yn y Datganiadau Sicrwydd Blynyddol.
55. Os yw'r sefydliad wedi llofnodi'r Concordat, dylai fod yn rhoi cyfrifoldebau lofnodwyr ar waith, fel y'u nodir yn y Concordat. Mae'r Concordat yn offeryn gwelliant parhaus sy'n eiddo i'r sector, a gallai'r cyfrifoldebau hyn newid dros amser wrth i'r Concordat gael ei adolygu. Bydd Medr yn monitro sut mae'r sefydliad yn rhoi cyfrifoldebau lofnodwyr y Concordat ar waith trwy'r Datganiadau Sicrwydd Blynyddol, lle dylai'r sefydliad gynnwys ei Gynllun Gweithredu Concordat blynyddol a'i adroddiad blynyddol i'w gorff llywodraethu.

Cydymffurfio â deddfwriaeth y DU sy'n berthnasol i gyllid Medr

56. Rhaid i'r sefydliad sicrhau bod ei ddefnydd o gyllid yn cydymffurfio â'r holl ddeddfwriaeth berthnasol.

Tâl cydnabyddiaeth

57. Rhaid i'r sefydliad ddilyn polisi tâl y sector cyhoeddus trwy ystyried tegwch, yr angen i

recriwtio, ysgogi a chadw staff, a fforddiadwyedd o fewn y terfynau a bennir gan y setliad grant.

58. Rhaid i'r sefydliad gydymffurfio â'r holl ddatgeliadau gofynnol yn gysylltiedig â chyflog ei staff â chyflog uwch yn ei ddatganiadau ariannol archwiliedig, fel y nodir yng Nghyfarwyddyd Cyfrifon cyfredol Medr i sefydliadau addysg, [safonau cyfrifyddu ariannol perthnasol](#), a gofynion cyfreithiol.
59. Dylai'r sefydliad ddilyn arfer da cyhoeddedig o ran cyflogau, gan gynnwys yr egwyddorion a nodir yng [Nghod Cyflogau Staff Uwch CUC](#) (2021).

Defnydd priodol o gyllid cyhoeddus

60. Ni cheir defnyddio cyllid Medr i roi cymhorthdal ar gyfer gweithgareddau nad ydynt yn rhai cyhoeddus.
61. Rhaid i'r sefydliad ddefnyddio cyllid Medr ar gyfer y gweithgareddau sy'n gymwys i gael cyllid yn unig, fel y nodir yn isadrannau 65(2)(a), (b) a (c) Deddf 1992. Mae'r amod hwn hefyd yn berthnasol pan fydd sefydliad yn trosglwyddo rhan o'i grant sefydliad i endid sydd ar wahân yn gyfreithiol i ddarparu gweithgaredd sy'n gymwys i gael cyllid. Mae hynny'n cynnwys darparu cyllid i Undeb y Myfyrwyr trwy grant bloc neu gymhorthdal, trosglwyddo grant i golegau yn y sector addysg bellach, a phan gaiff darpariaeth ei chyflwyno trwy drefniadau is-gontract neu drwy is-gwmni.
62. Os caiff cyllid a ddarparwyd gan Medr ei drosglwyddo i endid sydd ar wahân yn gyfreithiol:
 - a. Bydd y sefydliad yn gyfrifol am y cyllid o hyd a rhaid iddo gadw goruchwyliaeth ddigonol er mwyn gallu sicrhau y caiff y cyllid ei ddefnyddio at ddibenion sy'n gymwys dan y Ddeddf. Rhaid i'r oruchwyliaeth hon gynnwys atebolrwydd ariannol a sicrhau ansawdd, ymhlith meysydd eraill. Rhaid i'r ddau barti gytuno ar ddatganiad ysgrifenedig o'r trefniadau. Rhaid i'r datganiad hwn sicrhau nad yw'r gadwyn atebolrwydd ar gyfer defnyddio cyllid Medr yn cael ei thorri, a bod rhannau perthnasol y Telerau ac Amodau Grant hyn yn berthnasol i ddefnyddiwr terfynol y cyllid; ac
 - b. Mae hyn yn berthnasol heblaw mewn achosion lle mae'r corff y mae'r sefydliad yn trosglwyddo cyllid iddo hefyd yn sefydliad a ariennir yng Nghymru. Yn yr achosion hyn, fel y nodir yn Adran 65(3A) Deddf 1992, rhaid i'r sefydliad gael caniatâd gennym ni cyn trosglwyddo cyllid Medr i'r sefydliad cysylltiedig. Os bydd Medr yn rhoi caniatâd i drosglwyddo cyllid, bydd Medr yn rhoi gwybod i bob parti, gan ddatgan pa barti fydd yn cael ei ddwyn yn atebol am y cyllid.
63. Rhaid i'r sefydliad ddefnyddio unrhyw gyllid y mae Medr wedi'i glustnodi neu ei ddarparu i ddibenion refeniw neu gyfalaf penodol i'r dibenion hynny'n unig.
64. Os caiff unrhyw gyllid gan Medr a glustnodwyd neu a ddarparwyd ar gyfer dibenion penodol ei ddefnyddio i ddibenion eraill, rhaid i'r sefydliad roi gwybod i Medr ar unwaith am y defnydd hwnnw.

Amgylchiadau lle byddai angen ad-dalu cyllid cyhoeddus

65. Dan adran 65(4) Deddf 1992, gall Medr ei gwneud yn ofynnol i'r sefydliad ad-dalu'r cyllid a gafwyd gan Medr, naill ai'n gyfan gwbl neu'n rhannol, os na fydd y sefydliad yn cydymffurfio ag unrhyw delerau ac amodau a osodwyd gan Medr yn gysylltiedig â thalu cyllid.
66. Gallwn ei gwneud yn ofynnol i sefydliad ad-dalu cyllid os yw wedi cael gormod o gyllid.
67. Mae gan Medr gyfrifoldeb i sicrhau y caiff ansawdd y ddarpariaeth a ariennir ganddo ei asesu, ac mae ganddo'r hawl i osod cosbau ariannol a/neu dynnu cyllid yn ôl gan sefydliad os yw Medr o'r farn bod ansawdd y ddarpariaeth yn annigonol.
68. Mae gan Medr yr hawl hefyd i fynnu bod y sefydliad yn talu llog ar ddau y cant uwchlaw cyfradd sylfaenol Banc Lloegr, yn gysylltiedig ag unrhyw gyfnod y mae swm sy'n ddyledus i Medr dan y Telerau ac Amodau Grant hyn, neu unrhyw amod arall, yn parhau heb ei dalu.
69. Daw gwerth buddiant y Trysorlys yn y sefydliad yn ad-daladwy ar unwaith os bydd y sefydliad yn mynd yn fethdalwr, gan gynnwys ymddatod neu fynd i ddwylo gweinyddwyr, neu os yw'n diddymu neu'n trosglwyddo ei ymrwymiad i ryw gorff arall, neu os yw'n profi unrhyw ddigwyddiad cyfatebol.

Gofyniad i danysgrifio i gyrff eraill

70. Dan Ddeddf 1992 a Deddf Addysg Uwch 2004, mae'n ofynnol i'r sefydliad danysgrifio i Swyddfa'r Dyfarnwr Annibynnol a'r Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch, yn y drefn honno.
71. Dylai'r sefydliad gael gwybod am y canllawiau diweddaraf gan yr Awdurdod Cystadleuaeth a Marchnadoedd a Swyddfa'r Dyfarnwr Annibynnol, neu unrhyw gyrff olynol sy'n cyflawni'r rolau hynny.
72. Y sefydliad sy'n gyfrifol am sicrhau ei fod yn cydymffurfio â gofynion Safonau'r Gymraeg (Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011).

Rheoli'r ystâd a gwerth y trysorlys yn ddoeth

73. Rhaid i'r sefydliad gydymffurfio â'r gofynion sy'n ymwneud â rheoli ystadau, a monitro gwerth y trysorlys a rheoli a gwaredu asedau'r trysorlys, yn yr Amod Cofrestru yn gysylltiedig â Llywodraethu a Rheoli (gan gynnwys Rheoli Ariannol), fel y nodir gan Medr yn y Fframwaith Rheoleiddio.

Paratoi datganiadau ariannol ac archwilio allanol

74. Rhaid i'r sefydliad gydymffurfio â'r gofynion ar gyfer paratoi datganiadau ariannol a defnyddio gwasanaethau archwilio allanol a nodir yn yr Amodau Cofrestru yn gysylltiedig â Chynaliadwyedd Ariannol a Llywodraethu a Rheoli (gan gynnwys Rheoli Ariannol).

75. Rhaid i'r sefydliad gydymffurfio â chyfarwyddyd cyfrifon blynyddol cymwys Medr.

Hawl mynediad Medr ar gyfer ymchwiliadau

76. Gallai Medr gynnal unrhyw ymchwiliadau y mae o'r farn eu bod yn angenrheidiol. Os bydd yr amgylchiadau'n cyfiawnhau hynny, gellir didynnu cost ymchwiliadau ychwanegol tebyg, naill ai'n gyfan gwbl neu'n rhannol, o grant refeniw'r sefydliad.
77. Gallai Medr gynnal adolygiadau sydd wedi'u llunio i wella cynildeb, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth reoli neu weithredu'r sefydliad, gan gynnwys astudiaethau gwerth am arian. Gallai Archwilydd Cyffredinol Cymru hefyd gynnal astudiaethau gwerth am arian yn gysylltiedig â defnydd y sefydliad o adnoddau.
78. Gallai archwilwyr mewnol Llywodraeth Cymru ac/neu Archwilio Cymru ymuno â Medr wrth ymweld â sefydliadau. Mewn ymweliadau tebyg, bydd archwilwyr Llywodraeth Cymru ac/neu Archwilio Cymru yn ymwneud â'r ffordd y mae Medr yn cyflawni tasgau yn unig, ac ni fyddant eu hunain yn archwilio trefniadau o fewn y sefydliad.

Ymgysylltu â darparwyr a'u cefnogi, a chatau diogelu

79. Fel Corff a Noddir gan Lywodraeth Cymru, rhaid i Medr fod yn hyderus bod gan y sefydliadau a ariennir ganddo drefniadau rheoli risg, rheolaeth a llywodraethu digonol ac effeithiol i ddiogelu cyllid cyhoeddus sy'n cael ei fuddsoddi, ynghyd â threfniadau i sicrhau gwerth am arian o gyllid cyhoeddus.

Camau diogelu

80. Rydym yn disgwyl i sefydliad ymgysylltu â ni a mynd i'r afael â materion cyn bod angen i ni roi camau diogelu ar waith neu ddefnyddio ymyriadau sydd wedi'u nodi yn ein datganiad ymyrraeth.
81. Os na fydd y sefydliad yn cymryd unrhyw gamau cytûn, bydd Medr yn gofyn am esboniadau ac, os yw'n briodol ac yn gyfiawn, yn rhoi rhybuddion i wella.
82. Os bydd y sefydliad yn methu mynd i'r afael â'r risgiau a'r materion o hyd, bydd y sefydliad yn cael gwybod y caiff un neu fwy o gamau diogelu eu rhoi ar waith. Dewis olaf fydd hyn, pan fetho popeth arall, ac mae'n gam na fyddwn yn disgwyl ei gymryd yn aml.
83. Dyma'r ddau gam diogelu sydd ar gael i Medr, y gellid eu defnyddio pe byddai pob ymgais arall i sicrhau cydymffurfiaeth yn aflwyddiannus:
- Ariannol** – trwy adennill cyllid grant neu wrthod y gallu i fanteisio ar gyllid grant yn y dyfodol, gan gynnwys manteisio ar grantiau penodol neu gyllid dewisol. Yn y pen draw, gall Medr dynnu cyllid yn ôl yn gyfan gwbl, os bydd amgylchiadau'n cyfiawnhau camau tebyg; a
 - Gwybodaeth** – trwy gyhoeddi ein pryderon am sefydliad, lle mae rhesymau cryf dros wneud hynny a lle bo hynny er budd y cyhoedd neu'r holl fyfyrwyr (myfyrwyr cyfredol a darpar fyfyrwyr, a chyn-fyfyrwyr, lle bo hynny'n

berthnasol).

84. Yn ogystal, gallai Medr:

- a. roi ymyriadau ar waith yn gysylltiedig â diffyg cydymffurfio ag Amodau Cofrestru dan y Datganiad Ymyrraeth;
- b. rhoi cyngor i'r Comisiwn Elusennau, pan gallai sefydliad fod wedi torri ei rwymedigaethau elusennol; a/neu
- c. roi cyngor i'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol lle gallai achos o wahaniaethu fod wedi digwydd.

Materion eraill

Diwygiadau i'r ddogfen hon

85. Ar ôl ymgynghori â'r sefydliad a'r cyrff hynny sy'n cynrychioli'r sefydliad, y mae Medr o'r farn eu bod yn briodol, gallai Medr ddiwygio, dirymu neu ychwanegu at unrhyw rai o'r telerau ac amodau yn y ddogfen hon o bryd i'w gilydd. Gall y sefydliad ei hun gynnig newidiadau tebyg i Medr.

Dehongli datganiadau yn y ddogfen hon

86. Bydd Medr yn datrys cwestiynau yn ymwneud â dehongli unrhyw ddatganiad yn y ddogfen hon ar ôl ymgynghori â'r sefydliad a'r cyrff hynny sy'n cynrychioli'r sefydliad, fel yr ystyrir yn briodol gan Medr.

Llofnod y Swyddog Atebol

87. Rhaid i swyddog atebol **(enw'r sefydliad)** nodi isod ei fod wedi derbyn a chymeradwyo'r Telerau ac Amodau Grant, sy'n amlinellu'r telerau ac amodau ar gyfer talu cyllid gan y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil (Medr) i gorff llywodraethu **(enw'r sefydliad)** o gyllid sydd ar gael gan Lywodraeth Cymru.

Llofnod

Dyddiad

Llofnod Cadeirydd y Corff Llywodraethu

88. Rhaid i Gadeirydd Corff Llywodraethu **(enw'r sefydliad)** nodi isod ei fod wedi derbyn a chymeradwyo'r Telerau ac Amodau Grant, sy'n amlinellu'r telerau ac amodau ar gyfer talu cyllid gan y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil (Medr) i gorff llywodraethu **(enw'r sefydliad)** o gyllid sydd ar gael gan Lywodraeth Cymru.

Llofnod

Dyddiad

Atodiad A: Geirfa

Oni nodir yn wahanol, mae gan y termau a ddefnyddir yn y Telerau ac Amodau Grant hyn yr ystyrion a roddir iddynt yn [Rhestr Termiau'r Fframwaith Rheoleiddio](#). Mae'r diffiniadau ychwanegol canlynol hefyd yn berthnasol:

Blwyddyn academaidd	Y 12 mis o 1 Awst hyd 31 Gorffennaf
Cyfnod cyfrifyddu	Y cyfnod a gwmpesir gan ddatganiadau ariannol archwiliedig y sefydliad, sef y 12 mis o 1 Awst hyd 31 Gorffennaf, fel arfer
Deddf 1992	Deddf Addysg Bellach ac Uwch 1992
Deddf 2015	Deddf Addysg Uwch (Cymru) 2015
Deddf 2022	Deddf Addysg Drydyddol ac Ymchwil (Cymru) 2022
FMC	Cod Rheoli Ariannol
FRS	Safon Adrodd Ariannol
Medr	Medr, Y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil
Mis	Mis calendr
Y sefydliad	(enw'r sefydliad)

Medr

Y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil
Commission for Tertiary Education and Research

www.medr.cymru

2 Cwr y Ddinas
Stryd Tyndall
Caerdydd
CF10 4BZ

2 Capital Quarter
Tyndall Street
Cardiff
CF10 4BZ

Noddir gan
Lywodraeth Cymru
Sponsored by
Welsh Government